

‘Kürtler Suriye’de büyük kaybedecek’

harunercan@gmail.com | 24 Haziran 2017 Cumartesi

HARUN ERCAN

Ortadoğu dediğimiz coğrafya gerçekten de hayal bile edilemeyen gelişmelerin mümkün kılınabildiği bir yer. Dönüp Ekim 2014’e baktığımızda Kobanê’de YPG’nin elinde kalmış son birkaç sokakta artık ölmek için çatışan birkaç düzine savaşçının kaldığı zamanlar hafızalarda yerini koruyor. Haziran 2017’ye, yani bugüne baktığımızda IŞİD’in başkentini kuşatmış, mahallerini sokak sokak IŞİD militanlarından arındıran YPG öncülüğündeki QSD güçlerini görüyoruz. Tarihte eşi benzeri ender görülebilecek bir intikam hikayesi... Kötü canavarın öldürüldüğü, QSD’nin de esas kahraman olduğu son sahneyi düşünelim. Bu kadar keskin bir hikayenin Ortadoğu’nun geleceğinde kurucu rol oynama ihtimali şu an hiç olmadığı kadar gerçek.

Bu gidişattan kaygılı olan bölgedeki ülkelerin rahatsızlıkları aslında hep vardı. Başta İran, Suriye, Türkiye ve Rusya olmak üzere, Ortadoğu’da var olan siyasal alanı yıkıp yeninden kuran bu hikayenin karşısında konumlanmış oldukça güçlü bir iktidar ağı söz konusu. Ama ABD’nin geçen hafta QSD’ye saldıran Suriye uçağını düşürmesi sonrası meselenin boyutu değişti. Bu ülkelerin medya ağlarından geçen hafta yaydıkları yorumlar tarandığında farklı ağızlardan seslendirilen ortak olan bir cümle göze çarpıyor. Mealen şu: “ABD, Reqa operasyonu bittiğinde Kürtleri satacak, bu savaşın en büyük kaybedeni Kürtler olacak”. Kürtlerin kuşkusuz Ortadoğu’daki her sese kulak vermesi gerekir. Sonuçta kulaklarını başkalarına kapatan her gücün mutlaka bir derecede tökezlediği bir coğrafyadan bahsediyoruz. Ama böyle bir uyarıyı yapan İran, öncelikle hiçbir kolektif hakkını tanımadığı Kürtleri idam etmeyi bıraksa sözlerinin Kürtlerde karşılığı olmaz mı? Her bir yanı kan revan içindeyken bile Rojava’yı tanımayan ve hala Kürtleri boyunduruğu altına alma planları yapan BAAS rejimi inadından vazgeçse, uyarıları karşılık bulmaz mı? Kendi Kürtleri ile aktif savaş

halinde olan Türkiye yeni bir çözüm süreci başlatarak, Efrîn üzerinden yapılan tehditlerinin yerini dostane uyarılar alsa her şey farklı bir düzleme taşınmaz mı?

Gerçekten ABD, Reqa sonrası Kürtlere desteğini kesecek mi, bilmiyoruz. Bu aşamada (ABD dahil olmak üzere) bilen kimse de yok aslında. Bugün koro halinde Kürtlere sürekli kaybedeceklerini ve ABD ile ittifak yapılmaması gerektiğini söyleyen ülkeler Suriye'deki Kürtlere ne vadediyorlar? Sebepleri ve sonuçları doğru tarif etmeli: Bölgesel güçler, Kürtlerin kolektif haklarını tanımayıp Kürtlere somut ve açık bir ortaklık projesiyle gelmedikleri için bugün Kürtler Suriye'de ABD ile ittifak yapıyor. Yani QSD'nin yaşadığı bir eksen kayması yok, gidişatın hızına yetişemeyen bölgesel devletler var. Bugün yaşanan; kısmen, bölgesel güçlerin vakitlice alması gereken ama almamakta ısrar ettikleri kararların sonucu. Orta vadede hala Kürtlerin kazanımlarının ortadan kaldırılabileceğine yatırım yapmış olmanın sonucu. Yani ilkesiz Ortadoğu siyaseti.

Bugünden baktığımızda, Rusya'nın başını çektiği bölgesel güçlerin önünde iki seçenek var:

* Kürtlerin karşısına somut ve gerçekçi bir plan ile çıkmak ve ABD'yi dengeleyerek Suriye'deki etkisini azaltmak.

* Bilhassa Efrîn üzerinden Kürtlere karşı savaşı derinleştirmek ve ABD ile Kürtlere saldırarak savaşmak.

Birincisinin tercih edilmesi durumunda, başından bu yana siyasi çözüm istediğini söyleyen ve Ortadoğu'da uzun erimli hegemonya kurmak isteyen Rusya için aslında avantajlı; İran, Suriye ve Türkiye için QSD tescilleneceğinden ötürü değil. Rusya'nın temel kaygısı, ABD'nin Rojava'ya tamamen askeri olarak yerleşmesi. Bunun sınırlandırılabilmesi için Rusya'nın daha cesur adımlar atması gerekiyor.

Bölgesel güçlerin ikinci olasılığa yönelmesi, onlar için yeni bir cephe, karşılıklı yıkım ve ABD ile daha da alevlenecek bir çatışma düzlemi demek.

Reqa operasyonunu sekteye uğratacağı için Efrîn'e saldırılmasının gideceği yer tam olarak şu olabilir: Kürtler için (fiili ya da resmi) uçuşa yasak bölge ilan edilmesine ilişkin tartışmaların başlaması. Uluslararası hukuk bağlamında Uçuşa Yasak Bölge oluşturulması için BM Güvenlik Konseyi'nden 15 üyenin en az 9'unun onayıyla karar çıkması gerekiyor. BM üzerinden Rojava'da uçuşa yasak bölge ilan edilmesi teklifini ABD konseye getirse bile Çin, Rusya, İngiltere ve Fransa'dan herhangi biri veto ettiğinde tasarı geri çekiliyor. ABD kararlı bir şekilde Efrîn de dahil olmak üzere her yerde QSD'nin olmayan hava gücünü dengeleyebilirse bu fiili uçuşa yasak bölge oluşturulması demektir. ABD'nin bunu kararlılıkla gerçekleştirmesi durumunda Kürtlere yönelik olası saldırıların denge değiştirici olma ihtimali aslında düşük. ABD ile Rusya'nın Kürtler ve Suriye'nin doğusundaki paylaşım mücadelesi sebebiyle doğrudan çatışması aslında en düşük olasılık. O yüzden Rusya, Suriye ve Türkiye için şu soruyu sormanın en doğru zamanı: Şimdi değilse ne zaman?